

2. Ushtrime me lidhje dhe zgjidhje të fjalive

kl. 3–9

30 min.

Materiali:
Fletë të parapërgatitura
me fjali të shkurtëra
(shih djathtas)

Ushtrimet me lidhje dhe zgjidhje të fjalive përkrahin kompetencën sintaksore dhe stilistike të N dhe e zgjerojnë repertoarin e tyre. Për një thellim më të mirë duhet të ushtrohen shumë herë. Me rëndësi: nocionet «zgjedhimi/lidhëza» ose «fjalja e nënrenditur» nuk duhet të mësohen; këtu është fjala për përdorim praktik.

Variantet:

M e jep një fletë me disa fjali partnere pak të shkurtëra. Shembull: «Unë kam uri. Unë dëshiroj të ha»; «Unë jam i lodhur. Unë nuk kam fjetur gjatë.»; «Ai më ka premtuar. Ai shkon me mua në kinema.»; «Unë jam i shqetësuar. A e ke kuptuar vërtet?»; «Duhet për të qenë i shpejtë. Mund të fitohet në garë.»; «Ishte vonë. Ne arritëm në atdhe.». Pas një bisede të parë do të shënohen me klasën lidhëzat (fjalët lidhëse) të mundshme, me anën e të cilave mund të lidhen fjalitë partnere: Dhe, ngase/sepse, që, nëse, më mirë, me këtë, përpara, gjatë, që, nëse, edhe pse, por etj. N i lidhin fjalitë partnere me një lidhëz të përshtatshme dhe i shkruajnë ato. Thellimi: Me lidhëzat nga lista e bërë të sajohen vetë fjali, lidhëzat të nënvizohen me ngjyrë të kuqe. Ose: të bëhen në mënyrë të dyanshme fjali partnere, të cilat duhet të lidhen mes vete.

Fjalitë të zgjidhen: këtu N marrin fjali të gjata të lidhura mes vete, të cilat duhet t'i ndajnë në dy pjesë të fjalisë: «Unë nuk mundja të gëlltitja asnjë kafshatë, sepse nuk mund të duroja spanaqin» → «Unë nuk mund të gëlltitja asnjë kafshatë. Unë nuk e duroj spanaqin».

3. Ushtrime integruese të stilit me shirita letre

kl. 3–6

30 min.

Materiali:
Për N 3–4 shirita letre.

Forma ushtruese vijuese bashkon aspekte të ndryshme dhe dallohet nga karakteri i vet aktiv orientues-veprues si mësim intensiv i shkëlqyeshëm.

Procedura:

a) M e ngjet një ilustrim. Secili/a N i merr 3–4 shirita letre (fletë A3 të prera drejt në 4–5 shirita) dhe në secilin shirit e shkruan një fjali për ilustrimin.

b) Të gjithë shiritat do të mblidhen dhe do të përzihen mirë. Pastaj N formojnë grupe treshe. Secili grup merr 9–12 shirita. Me ta duhet të përmbledhin një tekst për ilustrimin. Në mënyrë plotësuese duhet të bëjnë punë intensive në stil: shiritat e «dyfishtë» të priten, të zëvendësohen fjalët e përsëritura/ fillimet identike të fjalive, eventualisht disa fjali të mblidhen bashkë, të kihet kujdes në ndërtim etj. Nëse është e nevojshme N mund të marrin shirita të tjerë të zbrazët dhe të plotësojnë fjalitë, në mënyrë që teksti i tyre të jetë i ndërtuar mirë.

c) Shiritat do të ngjiten në renditjen përkatëse definitive. Grupet i prezantojnë tekstet e tyre dhe i komentojnë tekstet në mënyrë të ndërsjellë.

4. Eksperimente me lartësi stili dhe lloje të tekstit

kl. 5–9

30 min.

Materiali:
Sipas variantit
(shih djathtas)

Ushtrime atraktive dhe edhe argëtuese stilistike janë të mundura në forma të ndryshme në fushën e teksteve të plota. Është për të vënë re se këto eksperimente kanë si parakusht që duhet pasur pak ndjenjë për gjuhën e parë dhe shumëllojshmërinë e saj specifike. Aty ku mungon kjo ndjenjë duhet të ndërtohet dhe zgjerohet përmes udhëzimeve përkatëse dhe informacioneve. E njëjta gjë vlen edhe për njohuritë për tekstet e ndryshme (poezi, tekst informativ, përrallë, sms, komik etj.).

Lartësia e stilit, variantet:

- Variacionet e një teksti (të shkurtër) të përshtatshëm në lartësi të ndryshme të stilit. Detyra të mundshme: «Ju keni marrë një libër nga shoku ose shoqja juaj nga vendi i prejardhjes, ose nga gjyshërit apo nga ambasada e vendit tuaj të prejardhjes. Shkruani për secilin nga këta persona një letër falënderuese, e cila i përgjigjet nga ana e stilit!» (Variacione nga pak deri shumë mënyrë formale, event. nga dialekti deri te gjuha standarde).